

Xalq yazıçısı Elçin

Əfəndiyevin əziz xatirəsinə

Böyük qələm sahibinə vida

Avqustun 3-də Elçin Əfəndiyevin dünyasını dəyişməsi xəbəri sürətlə yayılmaqda idi. Xalq yazıçısı, hörmətli Çingiz Abdullayevin də paylaşımını gördüm. İnənmaq istəmədim, inanmadım. Dərhal Çingiz müəllimə zəng etdim. Telefonda titrəyən, üzüntülü səsle: “Elçin müəllimi itirdik...” dedi.

Azərbaycan ədəbiyyatında və dövlətçilik tarixində özünəməxsus imzası olan böyük şəxsiyyət Elçin Əfəndiyev təkcə görkəmli yazıçı, dramaturq və publisist deyil, eyni zamanda, çətin dövənlərdə ziyalı məsuliyyətini daşıyan, ictimai-siyasi proseslərdə fəal iştirak edən bir fikir adamı idi. Elçin müəllimin zəngin yaradıcılığında romanlar, povestlər, pyeslər və elmi-tədqiqat əsərləri xüsusi yer tutur. “Mahmud və Məryəm”, “Ağ dəvə”, “Ölüm hökmü”, “Bayraqdar”, “Baş” və digər qiymətli əsərləri təkcə bədii məziyyətlərinə görə deyil, həm də milli kimliyimizi və tarixi yaddaşımızı əks etdirməsi baxımından Azərbaycan ədəbiyyatının qızıl fonduna daxil olub. Elçin Əfəndiyev klassik ədəbi düşüncə ilə

çox böyük tarixi hadisə idi.

Həmin ilin payızında Elçin müəllim Baş nazir Həsən Həsənovun tövsiyəsi ilə Sumqayıtdan Ali Sovetə deputatlığa namizədliyini irəli sürdü. Seçki komandasında mən də var idim. Əkrəm Qaflanoğlu, Əşrəf Veysəlli, Ofeliya Babayeva, Abid Tahirli kimi tanınmış ziyahlarla ev-ev gəzib təbliğat aparırıdık. Uğurlu seçki kampaniyası aparmağımıza baxmayaraq, təəssüf ki, o illərdə səlahiyyət sahiblərinin ikili oyunları, sistemin zəifliyi, saxtakarlıqlar səbəbilə bu seçkidə də uduzan xalq oldu. Ziyahların, söz adamlarının, düşünən beynlərin məğlubiyyəti Azərbaycanın gələcəyinə də təsir etdi. Biz meydanları yox, tribunaları yox, parlamenti itirdik. Və nə-

müasir realizmi və insan psixologiyasının dərin qatlarını birləşdirə bilən nadir qələm sahiblərindən idi.

Ədəbiyyat adamı kimi yetişməsində isə şübhəsiz ki, böyük yazıçı İlyas Əfəndiyevin oğlu olması təsirsiz qalmamışdı. 70-ci illərdə İlyas Əfəndiyevin əsərlərini böyük maraqla oxuyardım. Həmin vaxt onun Elçin və Timuçin adlı iki oğlundan bəhs etməsini xatırlayırdım. Tale elə gətirdi ki, onların hər ikisi ilə dost olduq. Elçin müəllimlə 1980-ci illərin əvvəllərində Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında tanış ol-

ticədə, torpaqlarımızın 20 faizi işğal altına düşdü...

1993-cü ildə ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı ilə ümidlər yenidən doğuldu. Elçin müəllim də bu mərhələdə dövlət quruculuğuna dəvət olunan və güvənilən şəxslərdən biri idi. Milli Məclis sədri statusunda Prezident səlahiyyətlərini həyata keçirən Heydər Əliyev onu Baş nazirin müavini vəzifəsinə təyin etdi. Bu barədə ilk danışdığı adamlardan biri də mən olmuşdum. Təyinatı parlamentdə təsdiqlənəndə mən də onun yanında idim.

muşduq. Gənc yaşına baxmayaraq, artıq həm Yazıçılar İttifaqının katibi, həm də nüfuzlu yazıçı kimi ədəbi cameədə öz yerini çoxdan tutmuşdu.

1982–1987-ci illərdə Moskvada, M.Qorki adına Ədəbiyyat İnstitutunda oxuduğum illərdə onunla tez-tez görüşərdik. Məni maraqla dinləyər, müzakirələr aparar, təcrübələrini bölüşər, tövsiyələrini verərdi. İnstitutu bitirərkən diplom işimə yazdığı resenziya mənim üçün həm böyük şərəf, həm də gələcək fəaliyyətim üçün dəyərli bir dəstək olmuşdu. İnstitutu bitirdikdən bir neçə ay sonra Azərbaycan Yazıçılar İttifaqının “Ədəbiyyat və incəsənət” qəzetində işə başladım. Elçin müəllim isə həmin dövrdə soydaşlarla əlaqələrin qurulması və diaspor siyasətinin ilkin mərhələlərində böyük əhəmiyyət kəsb edən “Vətən” cəmiyyətinə rəhbərlik edirdi. Filarmoniyanın qarşısında yerləşən bu ideoloji mərkəz ziyahların toplaşdığı, fikir mübadiləsi apardığı önəmli bir məkan idi. “Odlar yurdu” qəzeti ilə birgə o dövrdə ədəbi fikrin və ruhun isti nəfəsini bu məkanda duymaq mümkün idi.

1990-cı ilin Qanlı Yanvar faciəsindən sonra Azərbaycan xalqı ağırılı-acılı günlərini yaşayırdı. Həmin vaxt Elmlər Akademiyasının əsas binasında keçirilən iclasda Azərbaycan yazıçılarının kommunist partiyasına üzlük biletlərindən imtina çağırışını ilk edənlərdən biri də məhz Elçin müəllim oldu. Mən həmin vaxt Azərbaycan Yazıçılar İttifaqında ilk partiya təşkilatının katibi Nadir Cəbbarovun müavini kimi etiraz tədbirinin əsas təşkilatçılarından biri idim. 20 yanvar hadisələrindən sonra ölkədə komendant saati tətbiq olunmasına, küçələrdə hərbcilərin, tankların hərəkətinə baxmayaraq, biz çağırış edərək Azərbaycan yazıçılarını bir-bir iclasa çağırırdıq. Birgə keçirdiyimiz tədbirdə Sov.İKP sistemə etiraz edərək, partiya biletlərindən imtina etdik. Belə bir vaxtda Azərbaycan yazıçılarının bir araya gələrək etiraz etməsi

Yüksək hökumət məmuru statusu Elçin müəllimin ziyalı simasını heç vaxt kölgələmirdi. Onun qapısı hər zaman açıq idi. 1992-ci ildən qurucusu olduğum Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunun fəaliyyətini yaxından izləyir, daim dəstək verirdi. O, əməldə həmrəylik göstərməyi bacaran insan idi.

Sonuncu dəfə may ayında danışmışdıq. Doğum gününü təbrik etdim, xeyli söhbətləşdik. Görüşmək istədiyimi dedim. “Görüşək, çox istəyirəm ki, Füzuliyə səfər edəək. Sən yaz, yazmağı unutma, Umud!” – dedi yenə də. Həmişə deyirdi o sözü...

Vida mərasimi Gənc Tamaşaçılar Teatrında keçirilirdi. Dövlət nümayəndələri, ictimai-siyasi xadimlər, sırayı vətəndaşlar axın-axın gəlirdilər. Şübhəsiz, bu izdiham Elçin Əfəndiyevin yaxın keçmişdə hökumət başçısının müavini olması ilə bağlı deyildi, məhz yazıçı Elçinə olan sevgi-sayğı idi. Onun sözlünə, düşüncəsinə, ədəbiyyatına, şəxsiyyətinə dəyər verən yüzlərlə insan öz ehtiramını göstərməyə gəlmişdi. Vida mərasimi keçirilən tamaşa salonunun hər tərəfi gül çələnglərinə, əklillərə qərq edilmişdi. Baş tərəfdə Prezident İlham Əliyevin və Birinci xanım Mehriban Əliyevanın adından olan əklilləri görürdük.

Onun son mənzili Birinci Fəxri xiyabanda uyuyan atasının – İlyas Əfəndiyevin yanında oldu. Dəfn zamanı yaxınları, ailə üzvləri ilə birlikdə mən də onun tabutuna çiyin verdim. Son mənzilədək izdiham uzanırdı. Məzardan aralandıqca bir daha Elçin müəllimin və onun böyüklüyünün fərqinə varırdım...

Ədəbiyyatımızın, dövlətçiliyimizin, ziyalılıq məfhumunun unudulmaz simasına – Elçin Əfəndiyevə Allahdan rəhmət diləyirəm. Ruhunuz şad olsun, dəyərli Elçin müəllim!

Umud RƏHİMOĞLU,
*Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat
Fondunun sədri*